

Sociologie rodiny

15. 10. 2024

Lenka Slepíčková

Diskuse k zadaným materiálům

Politika, experti a sex

- Jaké vztahy mezi politikou, plodností, expertízou a intimitou dokument nastiňuje?
- Přetrvávají dosud, proměnily nějak svou podobu?

Pes jako dítě 21. století. Mladá generace si místo potomků pořizuje čtyřnohé mazlíčky

MAGAZÍN LUCIE ZÍDKOVÁ 30. října 2015 7:00

PRAHA - Venčení za poplatek, „raw“ strava či bio pohanka. Dnešní dvacátníci a třicátníci dopřávají svým psům to nejlepší. Nahrazují si tím starost o dítě, které si naopak odpírají.

Porodnost v Česku prudce klesá

Kristýna Šopčová

+ sledovat 2 224

4. 5. 2024, 5:46

Přibývá žen, které těhotenství odkládají anebo děti nemají vůbec. Loni se v Česku narodilo nejméně dětí za posledních dvanáct let. Založení rodiny mladé páry oddalují kvůli zhoršení životních podmínek, rostoucím nákladům za bydlení i obavám z budoucnosti.

LIFEE.CZ
MAGAZÍN PRO ŽENY

Horoskopy Děti a rodina Styl a zdraví Lásky a vztahy Vaření a recepty

Testování

**SUPER
WOMAN**

Lifee.cz » Styl a zdraví

Jen třetina žen upřednostňuje rodinu a vztahy před kariérou, šokuje psycholožka Laura Janáčková

REFLEX

Menu Komentáře Rozhovory Video Prostor X Premi

Češi vymírají, situace je vážná. Vláda musí sáhnout hluboko do kapsy a začít skutečně podporovat rodiny

Jiří Štefek

12. září 2019 · 13:40

Diskuze (0)

Podle čerstvých dat Českého statistického úřadu vzrostl v první polovině letošního roku počet obyvatel České republiky o necelých 19 tisíc na 10,669 milionu osob. Za

03. 03. 2017

Evropa včetně České republiky se potýká s demografickou krizí. Stárneme a rodi se málo dětí. A to přesto, že vlády rodiny podporují daňovými výhodami i různými dávkami. Data z 19 sledovaných zemí ukázala, že jsou to převážně ženy, které rozhodují o tom, že další dítě do rodiny nepřibude. Zfetelné je to pak v těch zemích, kde se tradičně o děti a domácnost starají primárně matky – například právě u nás.

Studie na téma, proč ženy v Evropě nechtějí mít více dětí, zpracovali němečtí ekonomové Matthias Dosek a Fabian Kindermann. Českému publiku ji na semináři *Ekonomie ženských a mateřských: Vliv mateřství na výše daní, důchodů a na rozdělení domácích prací* představil dr. Filip Pertold z Institutu pro demokracii a ekonomickou analýzu při Národohospodářském ústavu Akademie věd ČR (IDEA CERGE-EI).

„U nás je vysoký podíl párů, kdy žena vetuje další dítě v rodině. Současně se snažíme, aby se zaměřila konkrétně na ženy, aby jim odlehčilo návrat do práce a větší důrazem na předškolní péči,“ vysvětluje Filip Pertold.

Další dítě nechci, je toho na mě moc

„Studie prokázala, že ženy často cítí pomyslnou stopku, říkájí si, mám jedno dítě, ale další už naučej ne, protože už by všech sledovaných zemích vykonává muž méně než polovinu práce spojenou s péčí o dítě. Nicméně v zemích s relativně vysokou zpojením muže poměrně vysoké, a to mezi 30 až 40 %. Naopak v zemích s nízkou porodností klesá zpojení mužů na

Porodnost klesá po celém světě. „Nikdo vlastně nechápe, co se děje,“ říká finská demografka

PT FINANCIAL TIMES + Odebrat e-mailem

Budoucnost Anny Rotkirch nevěří, ale nechce žít ve společnosti starých a osamělých lidí. Foto: Charlie Bibby/Financial Times

Finská demografka Anna Rotkirch v rozhovoru hodnotí přístup vlády k dětem a navrhuje, že by si společnost měla zvyknout

V Evropě závratně klesá porodnost. Počet nově narozených dětí klesnul pod čtyři miliony

16. květen 2024

Ode roku 1970 je podle údajů trend klesající porodnosti patrný ve všech světových regionech. | foto: Unsplash, Licence Unsplash, ©

Evropa se potýká s krizí porodnosti. Počet živě narozených dětí v ní poprvé od roku 1960 klesnul pod čtyři miliony a ve srovnání s ostatními zeměmi je porodnost v Evropské unii jedna z nejnižších na světě. Mezi jednotlivými evropskými zeměmi jsou ale výrazné rozdíly, píše server Euronews.

Podle posledních dostupných údajů Eurostatu z roku 2022 se v EU narodilo jen 3,88 milionu dětí. Trend klesající porodnosti je v Evropě patrný od 60. let minulého století, kdy v některých letech dosahoval počet nově narozených dětí i k 6,8 milionům. Od té doby počet živě narozených dětí klesá. Největším milerkem byl také třeba rok 1990, kdy

VGraphs

The European Countries with the Most Children per Woman.

Politikové o porodnosti

„Naše ženy rodí tak málo dětí, protože si příliš dopřávají alkohol,“ říká..., předseda vládnoucí strany.... „Bude-li pokračovat současný trend, kdy mladé dívky do 25 let do sebe lijí tolik alkoholu jako jejich mužské protějšky, nebudeme mít žádné novorozence,“ zdůraznil.

“Je povinností každé ženy pokles porodnost zastavit a utužit tak sílu národa.”

„Potřebujeme zvýšit porodnost, ne 1,7 dítěte na ženu, ale 2,1. Potřebujeme, aby ženy rodily v pětadvaceti, ne ve třiceti, i ze zdravotních důvodů,“

“Velmi složité demografické problémy, kterým čelíme, není možné překonat pouze pomocí peněz, sociálních dávek, příspěvků, dávek a podobně. Ano, samozřejmě, čísla rozpočtových "demografických" výdajů jsou významná, ale to není všechno. Mnohem důležitější jsou životní orientace člověka. Základem rodiny a narození dítěte je vzájemná láska, důvěra a pevný morální základ. Na to bychom nikdy neměli zapomínat. Mnoho z nás díky Bohu zachovává tradici silné, vícegenerační rodiny, kde se vychovává čtyři, pět i více dětí. Zachovávejme a oživujme tyto krásné tradice. Mít mnoho dětí a velkou rodinu by se mělo stát normou, způsobem života. A rodina není jen základem státu a společnosti, je to duchovní fenomén, zdroj morálky.”

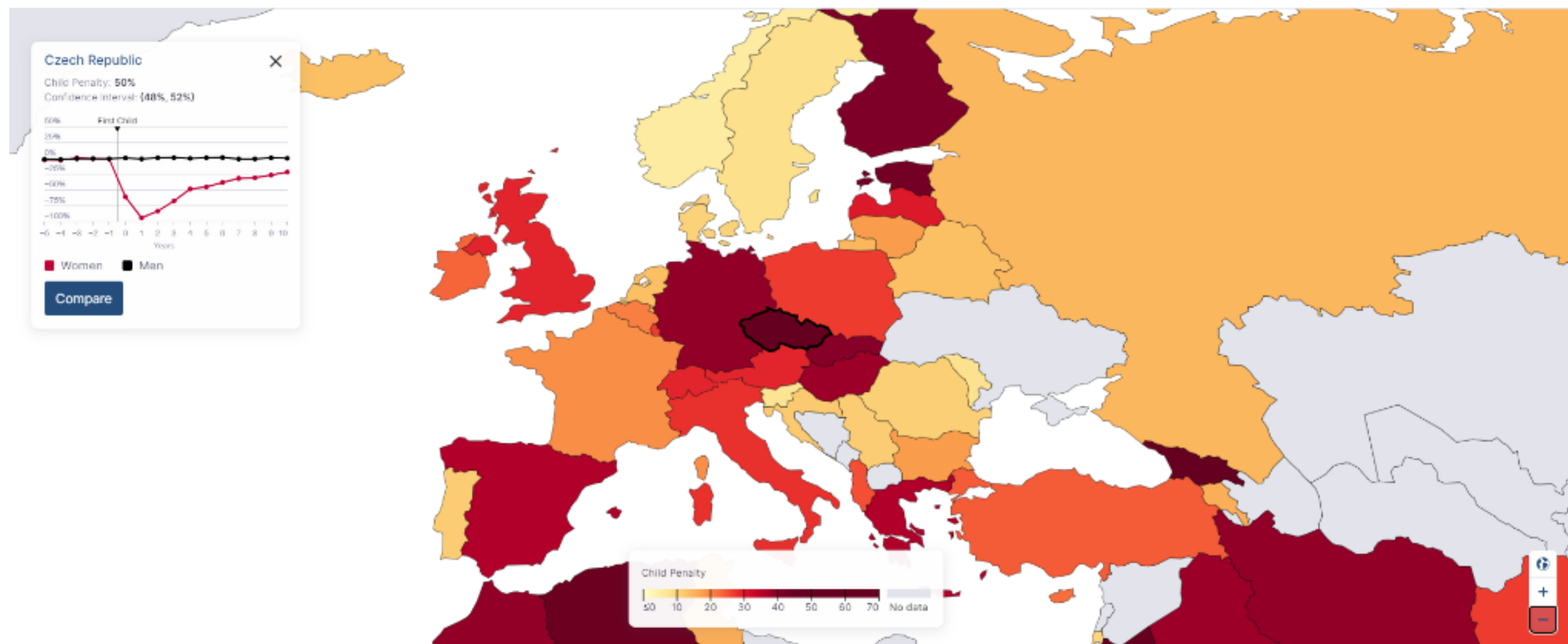
Vox populi

•Je to exemplární feministický žvást, naprosto nekorespondující s realitou. Nikdy v historii se české mladé potenciální matky neměly tak dobře jako nyní. Hlavními důvody současné nízké míry fertility vůbec nejsou atributy spojené s bydlením, které VŽDY v minulosti bylo "o řád horší" než nynější.... Plodnost to nikdy neovlivňovalo, dokonce ani těžké válečné strasti. Těmi jsou: a) POHODLNOST až LENOST mladých českých žen plodného věku; b) (přechodně) snížený počet žen ve věku obvyklé plodnosti (věkových "kohort" mezi 20 a 40 lety) c) nepřiměřené a nenaplnitelné ambice "volných a svobodných" žen finančně zajištěných přehnaně sociálním státem, kdy jsou si vědomy, že SKUTEČNÁ chudoba je postihnout nemůže d) osobitá potřeba si co nejdéle užívat mládí, cestování a volný sex a (abych nebyl nařčen z "antifeminismu", což i tak zajisté budu) objektivní růst problémů s početím "klasickým způsobem".

Není moc čemu se divit. Chemické jídlo, chemické léky, chemické vitamíny, stres, spěch, vyspělá technologie jako zábava místo pobytu na čerstvém vzduchu. Princip harmonické sounáležitosti rodiny, pochopení, spolupráce a především výchovy, již téměř vzácnost. Děti přebírají vzory svých rodičů a když se podíváme na denšní společnost, není čemu se moc divit. Harmonická rodina již není na pořadu dne, teď se především prosazuje LGBT a dalších 100 pohlaví. Zvrácená doba, asi se množit nemáme.

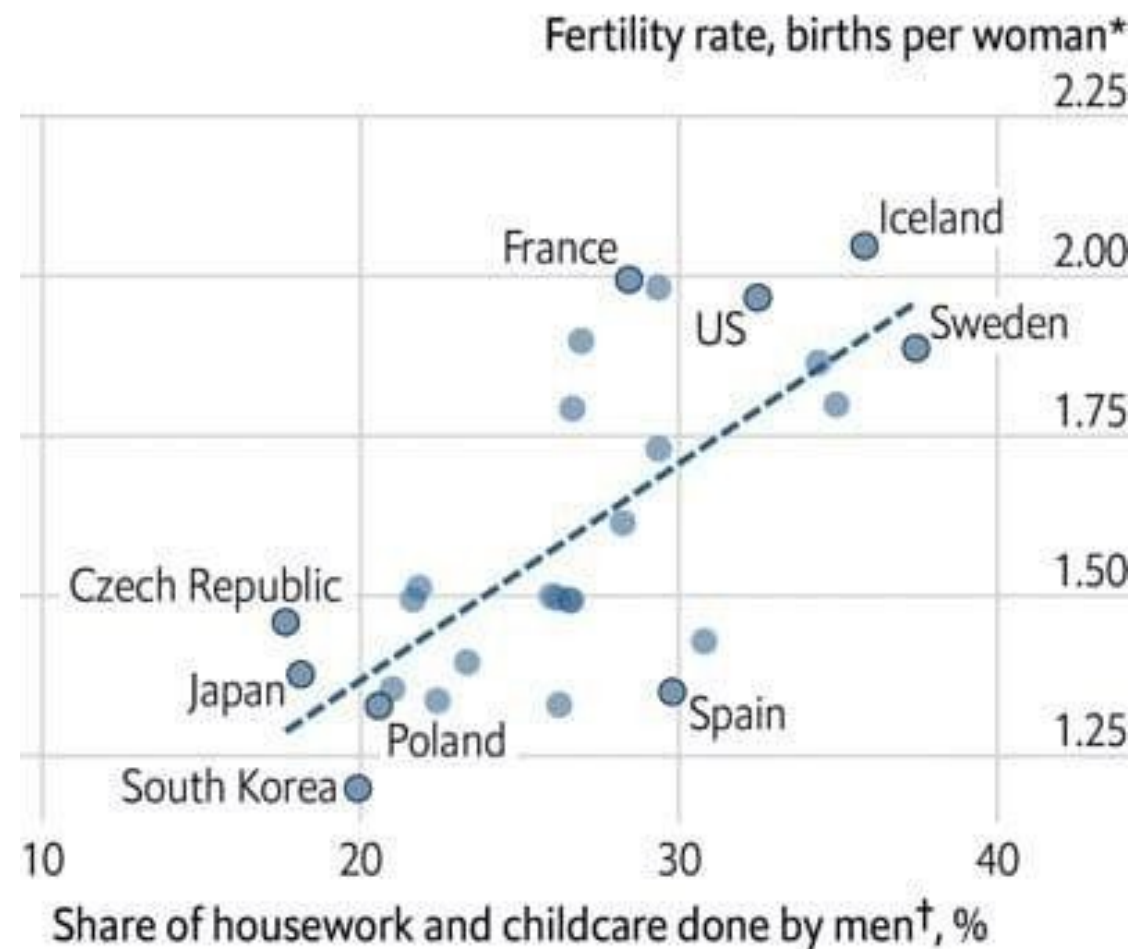
Measure: Child penalty in employment

Czech Republic

I don't cook, I don't clean

Selected OECD countries, fertility trends

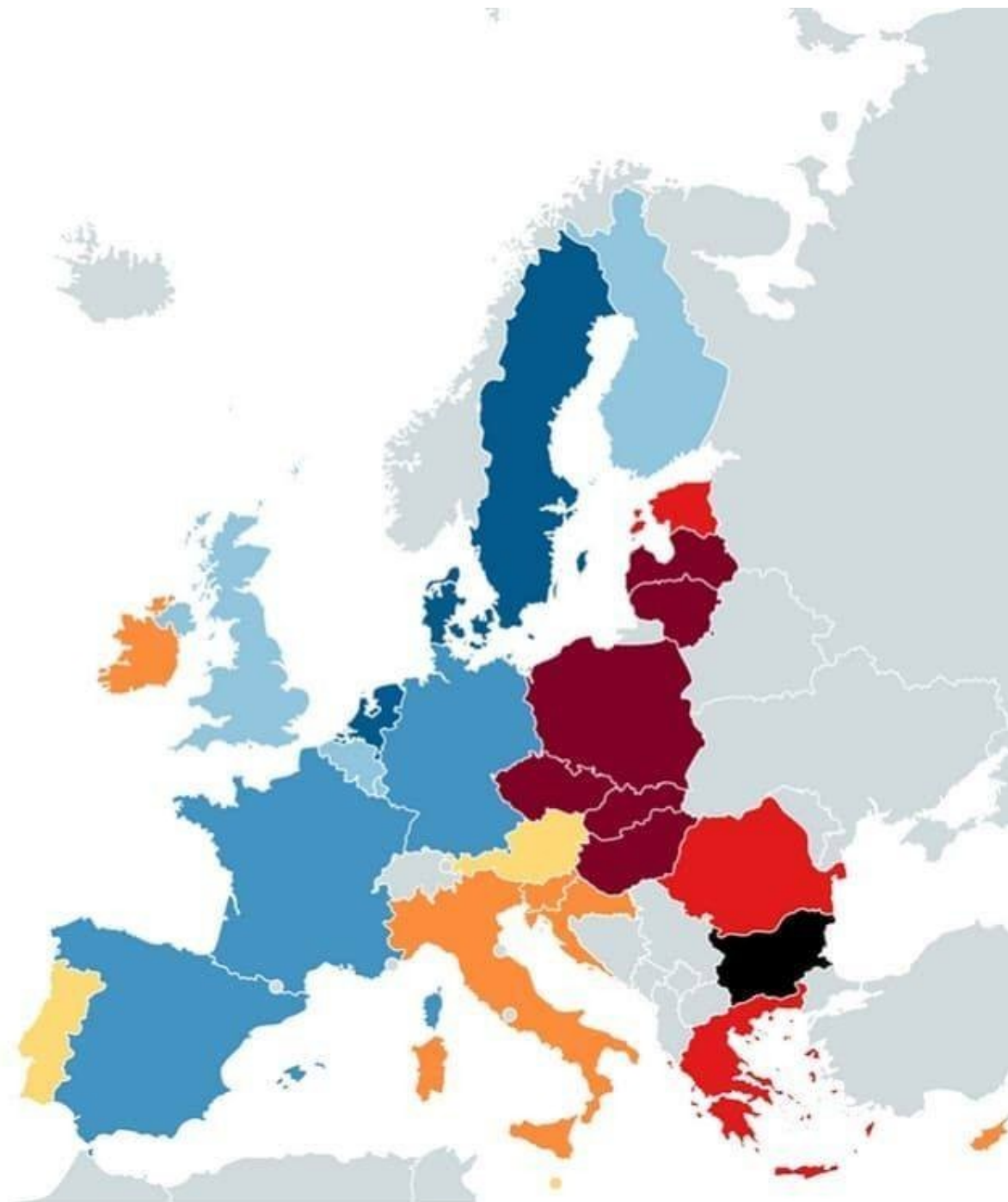

*2005-15 average †2012

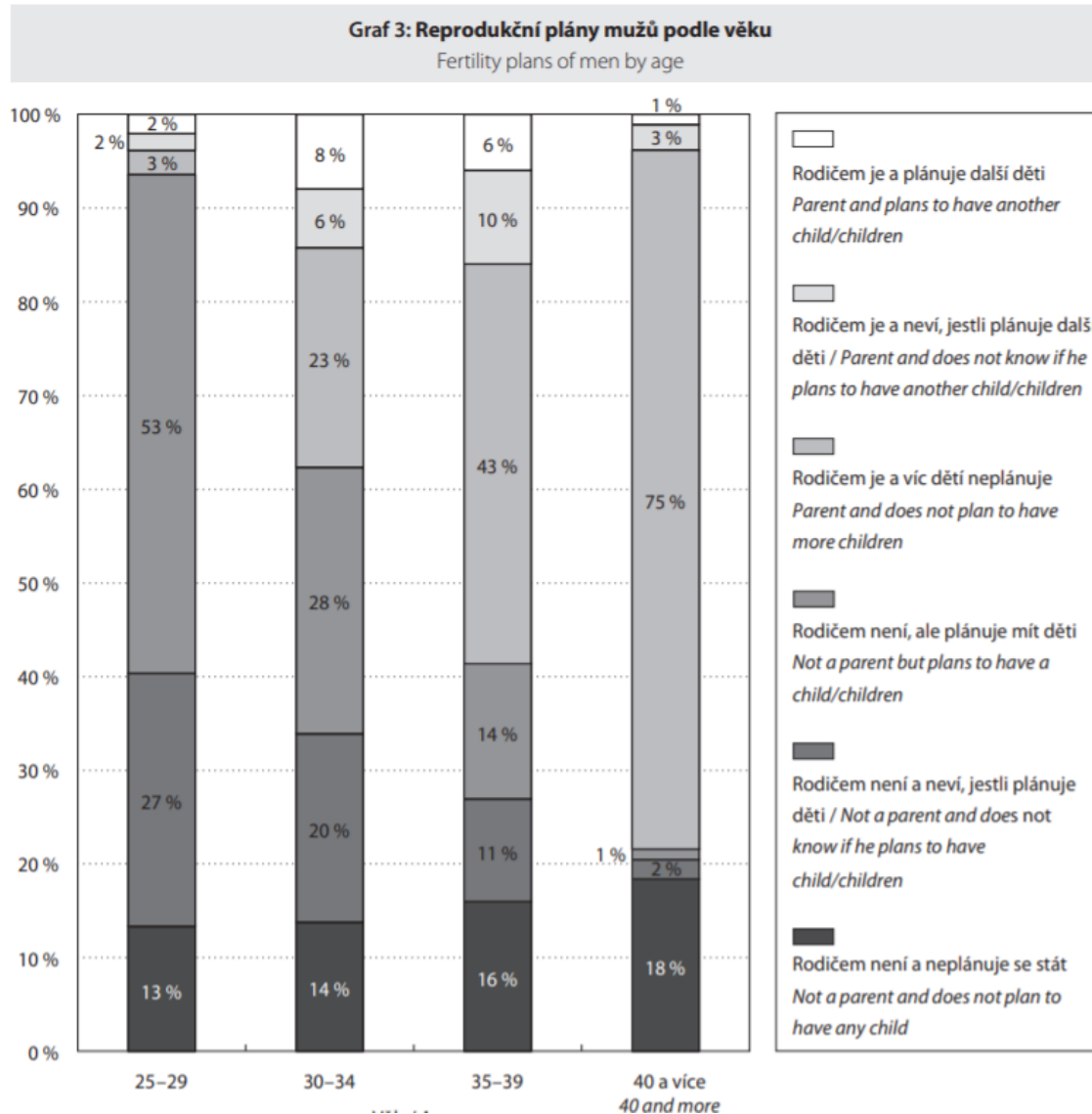
Source: "The Economics of Fertility: A New Era",
by Doepke et al., NBER working paper, 2022

Share of "Total Agree" answers to the statement: "The most important role of a woman is to take care of her home and family (%)" - Eurobarometer 465 - Jo Di graphics

- 11 - 20
- 21 - 30
- 31 - 40
- 41 - 50
- 51 - 60
- 61 - 70
- 71 - 80
- 81 - 90

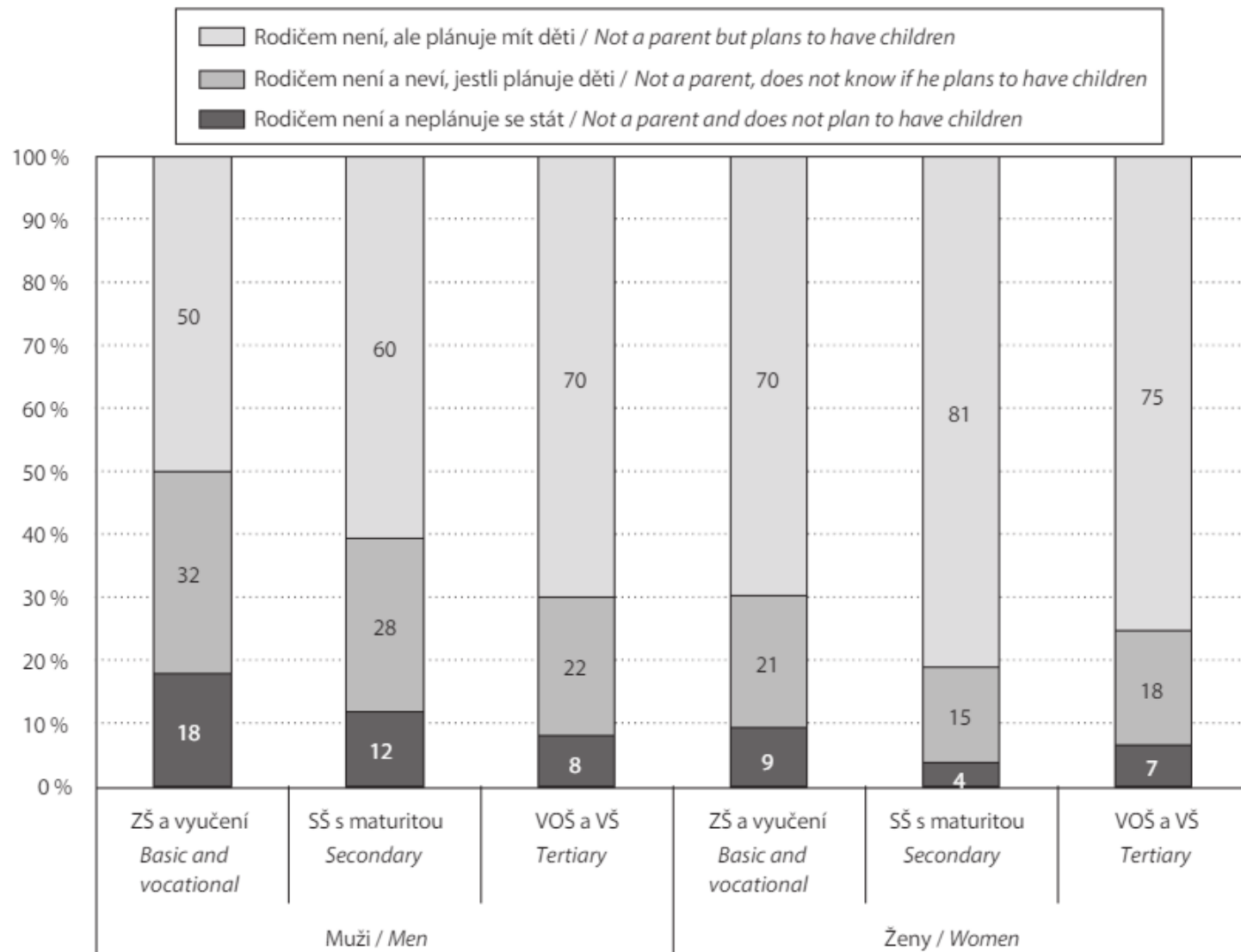

Reprodukční plány mladých mužů (Kyzlinková, Šťastná 2016)

Graf 4: Reprodukční plány bezdětných mužů a žen ve věku 25–29 let podle vzdělání

Fertility plans of childless men and women aged 25–29 by highest completed level of education

Zdroj: ŽPD 2010.
Source: ŽPD 2010.

Výzkum Štastné, Bohaté, Kocourkové (2017)

Proč respondentky nemají dítě, jak plánovaly?

1: Ty, které dítě měly později, než plánovaly

- absence vhodného partnera (32 % případů), delší čas potřebný k otěhotnění, než původně předpokládaly (30 %) a zdravotní stav, ať již žen samých, nebo jejich partnerů (25 % případů). Vliv partnerské situace se projevuje nemalou měrou ještě v podobě rozpadu partnerství (hlavní důvod v 15 % případů) a nesouhlasu partnera s časováním narození dítěte (10 %). Další skupinou důvodů jsou bytové (16 %) a finanční (14 %) problémy, méně než 10 % žen pak uvádělo nemožnost skloubit rodičovství se studiem či prací a taktéž obavy spojené s jejich pozicí na pracovním trhu.

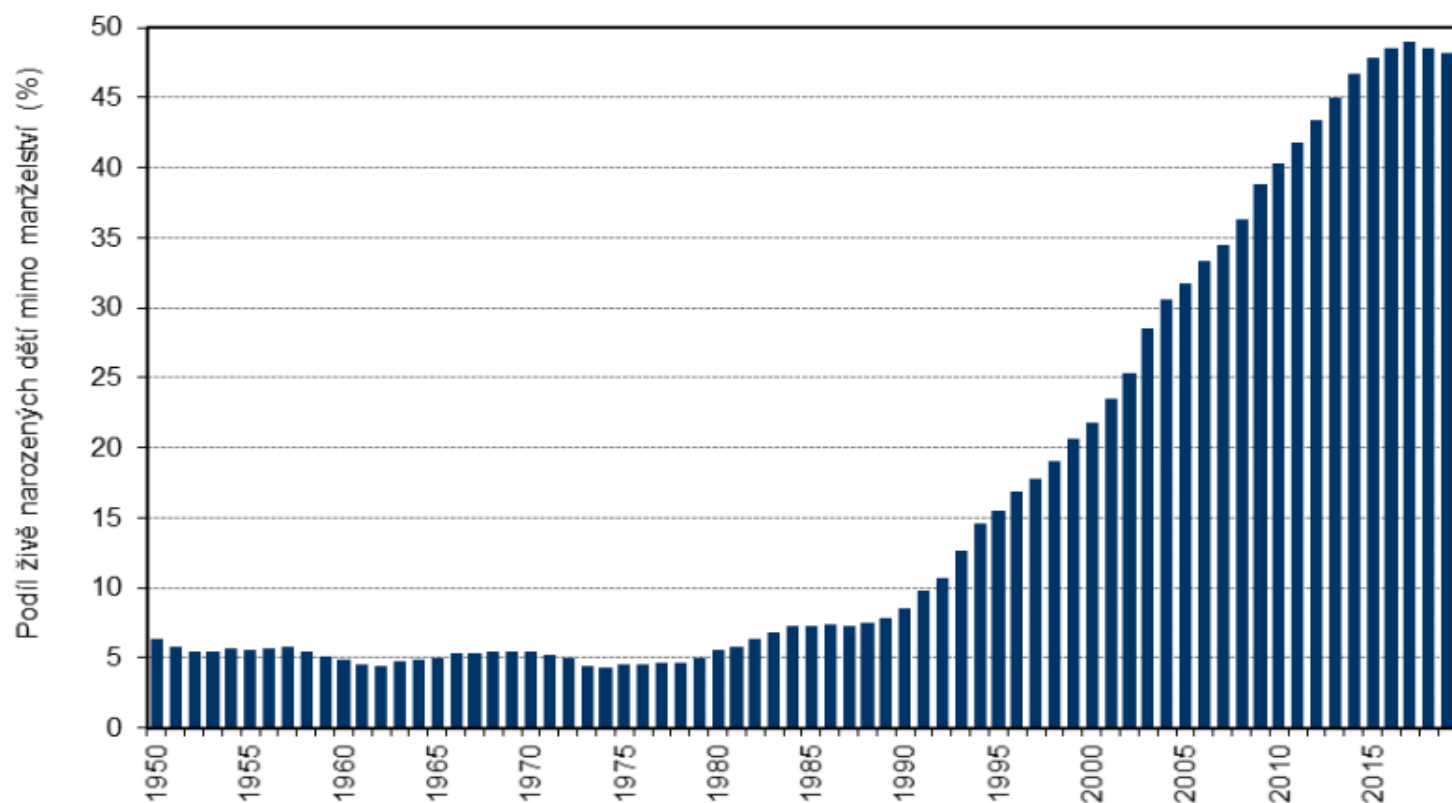
2: Ty, které dítě dosud neměly

- Naopak u dosud bezdětných žen jsou primární důvody spojené s partnerským stavem, především absence vhodného partnera (41 %) a rozchod s partnerem, se kterým původně plánovaly potomka (22 %). U více než pětiny pak sehrává hlavní roli nedostatek peněz, častěji je zde zmiňována také nemožnost skloubit mateřství se studiem (15 %) a profesními aktivitami (13 %) a obavy z nezaměstnanosti, ztráty zaměstnání nebo zhoršení pracovní pozice (10 %). Zatímco některý ze zdravotních důvodů je zde oproti ženám, které se již staly matkami, uváděn méně často (30 % oproti 48 % u matek), dominují zde vedle partnerských (56 % oproti 38 % u matek) také důvody spojené s profesní drahou a ekonomickou situací (50 % oproti 30 % u matek).

Podíl dětí narozených mimo manželství v letech 1950-2019

Podíl dětí narozených mimo manželství v letech 1950-2019

Návrat do historie sociologie

Tradiční rodina

- domácnost jako základní jednotka
- soběstačnost
- náboženský, církevní charakter
- patriarchální hlava domácnosti

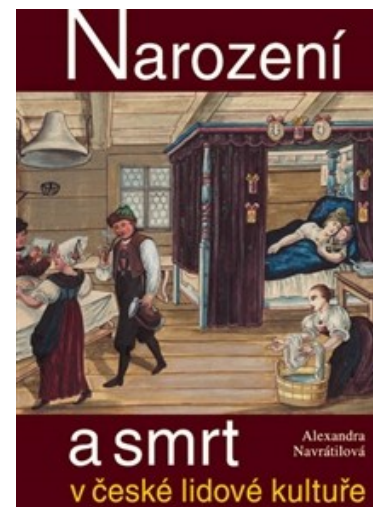
Nechtěla jsem,
mosela jsem,
K oltáři kleknout,
dva prsty zvednout,
plakala jsem.

(Rusava)

Žádnej neví,
jak je mně,
když mě starej obejmě:
Jak bych šťovík,
trnky jedla,
do ostrého trní lehla,
Tak je mně, ach,
tak je mně.

(Z Hradecka)

Nepovinná četba: Jan Keller: Stát, který rozbil svůj základ.

Všimněte si, jakým způsobem popisuje autor tradiční rodinu. Jakému termínu dává před pojmem „rodina“ přednost coby přesnějším? Co popisuje na vývoji moderní rodiny jako paradox, který přispívá k jejímu zániku? Uvědomme si, jak odlišně se v sociologii zachází s běžně používanými pojmy, jako je tradiční či moderní rodina.

Moderní rodina

- zmenšení domácností
- zúžení funkcí
- oddělení prostoru práce a domova, prostoru veřejného a soukromého
- doplňující se role muže a ženy
- romantická láska jako základ vztahu

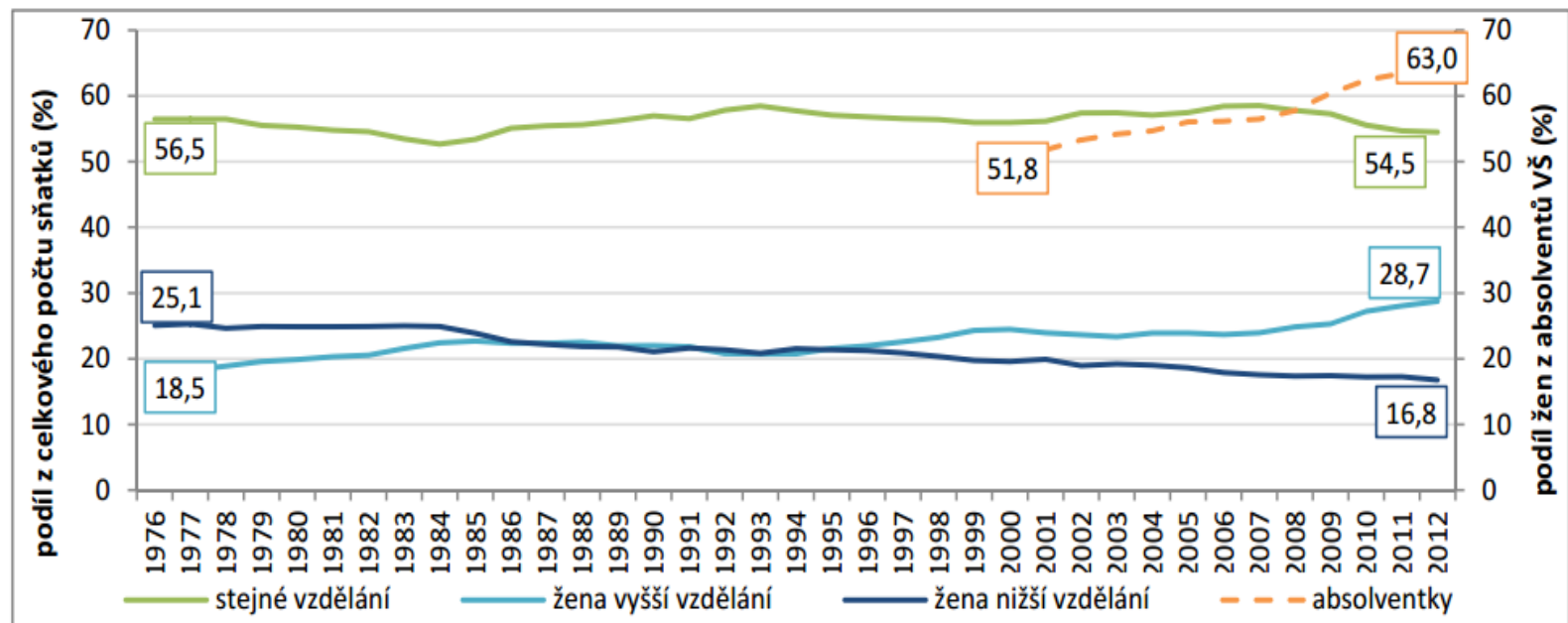

Moderní společnost –
vybíráme si kohokoli?
Sňatkový trh a
partnerská homogamie

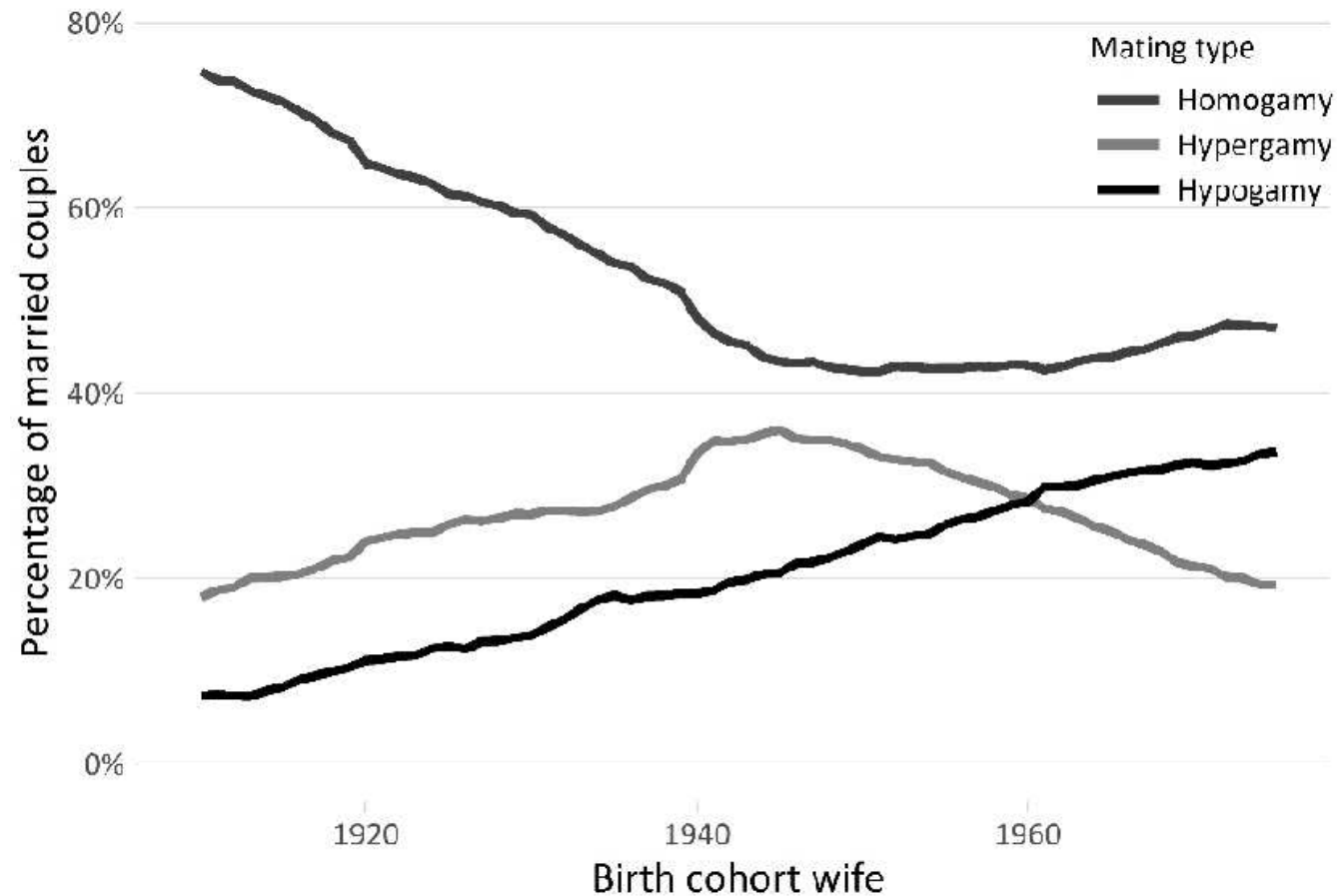
Polovina partnerů vstupujících do společného manželství má stejnou úroveň dokončeného vzdělání (2021: 53 %). Pokud má jeden ze snoubenců vzdělání vyšší, je to častěji nevěsta (31 %) než ženich (16 %; ČSÚ, 2022i). Zároveň platí, že ženich je častěji starší než nevěsta (2021: dvě třetiny sňatků) přičemž jejich věkový rozdíl představuje v polovině těchto případů méně než 5 let.

Graf č. 1 Vývoj vzdělanostní homogamie snoubenců v letech 1976-2012 a vývoj podílu žen mezi prvními absolventy vysokých škol v letech 2001-2012

Zdroj dat: ČSÚ, MŠMT ČR, vlastní výpočty

Data z Belgie (Nomes, Bavel 2018)

Source: Belgian censuses of 1981 (cohorts 1910-1939) and 2001 (cohorts 1940-1975), own calculations.

Note: Using the birth cohort of the husband instead just shifts the whole graph to the left, but preserves the patterns.

Postmoderní (pozdně moderní rodina)

- pokles sňatečnosti a porodnosti, nárůst singles
- nárůst věku při sňatku a porodu
- nárůst mimomanželské plodnosti
- růst rozvodovosti, nestabilita rodiny a křehkost partnerských vztahů
- stárnutí společnosti a oslabené mezigenerační vztahy v důsledku rozpadu partnerství
- různost forem rodinného soužití
- různé časování přechodů do partnerství a rodičovství, nové životní fáze

Jaká je současná česká rodina?

Podle posledního sčítání z roku 2021 je každá čtvrtá rodina s dětmi neúplná. Mezi úplnými rodinami byly nově nejvíce zastoupeny dvoudětné (47 %), podíl vícedětných s oběma rodiči se také oproti předchozímu cenzu mírně zvýšil (z 8 % na 10 %).

Zpráva o rodině 2023

Nejčastějšími formami alternativ klasického pojetí rodinného soužití, tedy partnerů, kteří uzavřeli manželství a mají spolu děti, jsou:

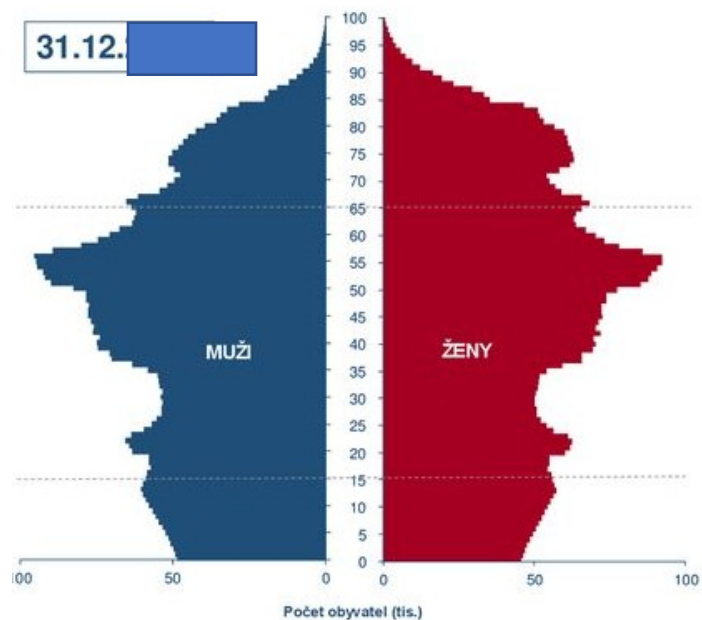
- kohabitace, tedy situace, kdy spolu žijí a příp. i vychovávají děti lidé bez uzavření manželství
- rodiny s jedním rodičem, tzv. sólo rodičem, označované též jako neúplné rodiny či rodiny samoživitele, a to jako důsledek rozpadu rodičovského partnerství, úmrtí jednoho z rodičů či dobrovolného rozhodnutí mít a vychovávat dítě či děti bez partnera či partnerky
- tzv. rodiny rekonstituované, založené na nevlastním rodičovství, příp. nevlastním sourozenectví
- rodiny tvořené rodiči stejného pohlaví, tzv. rodiny homoparentální
- život bez partnera a bez dětí

- https://csu.gov.cz/narozeni?pocet=10&start=0&podskupiny=133&razeni=-datumVydani#data-v-mape_podil-zive-narozenych-mimo-manzelstvi-v-
- <https://csu.gov.cz/narozeni?pocet=10&start=0&podskupiny=133&razeni=-datumVydani>

Plodnost žen a vzdělání

- https://csu.gov.cz/produkty/13-2130-03--3_4_plodnost_zen

Věkové složení obyvatel ČR - projekce

	Abs.	Podíl
0-14	1 590 606	14,8 %
15-64	6 763 035	62,7 %
65+	2 428 444	22,5 %
Celkem	10 782 085	100,0 %

SNOWBOARD ZEZULA

SVAZ LYŽÁŘŮ ČESKÉ REPUBLIKY
1903

F I S

CZECHSNOW BOARDING

TOYOTA

Nafukovadla.cz

Canon

SENNHEISER
defining sound

STRABAG
TEAMS WORK.

TOYOTA

SNOWBOARD ZEZULA

STRABAG
TEAMS WORK.

TV ŠKOLSTVÍ,
TĚLOVÝCHOVY

TOYOTA

108 REAL ESTATE AGENCY

SNOWBOARD ZEZULA

FREESTYLEAREA.EU

PRO MUS

TOYOTA

SNOWBOARD ZEZULA

afukovadla.cz

SkiP

B

1. MÍSTO

1. MÍSTO

1. MÍSTO
6 000 Kč
SNOWBOARD
ZEZULA
TOUR 2020
WWW.CZECHSNOWBOARDING.CZ

1. MÍSTO
2 500 Kč
SNOWBOARD
ZEZULA
TOUR 2020
WWW.CZECHSNOWBOARDING.CZ

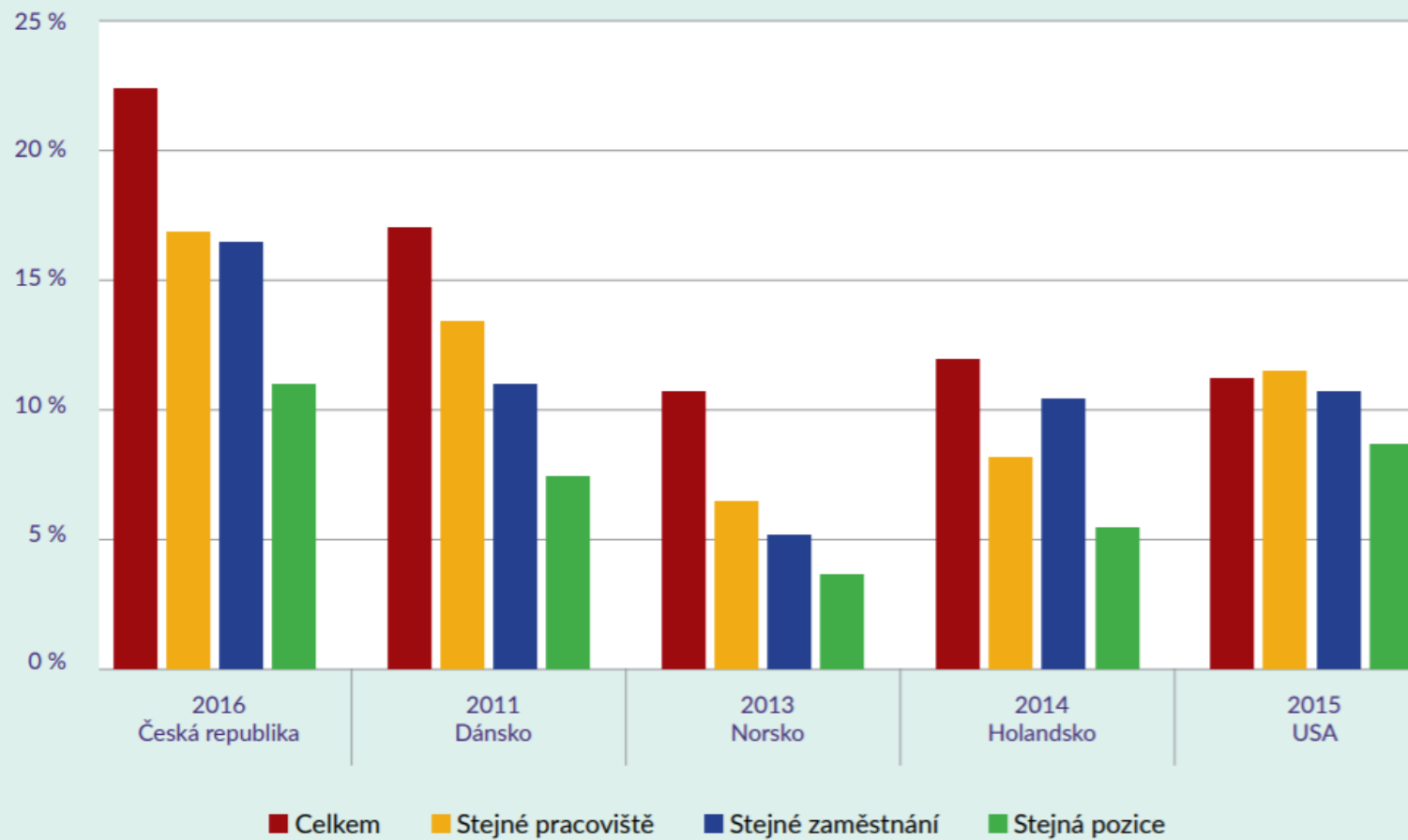
T
DAKINE
STRABAG
TEAMS WORK.
Horsefeathers
SMITH
DAKINE
VIMANA
LIFE'S GOOD WITH FREE MAGAZINE

SNOWBOARD ZEZULA

STRABAG
TEAMS WORK.

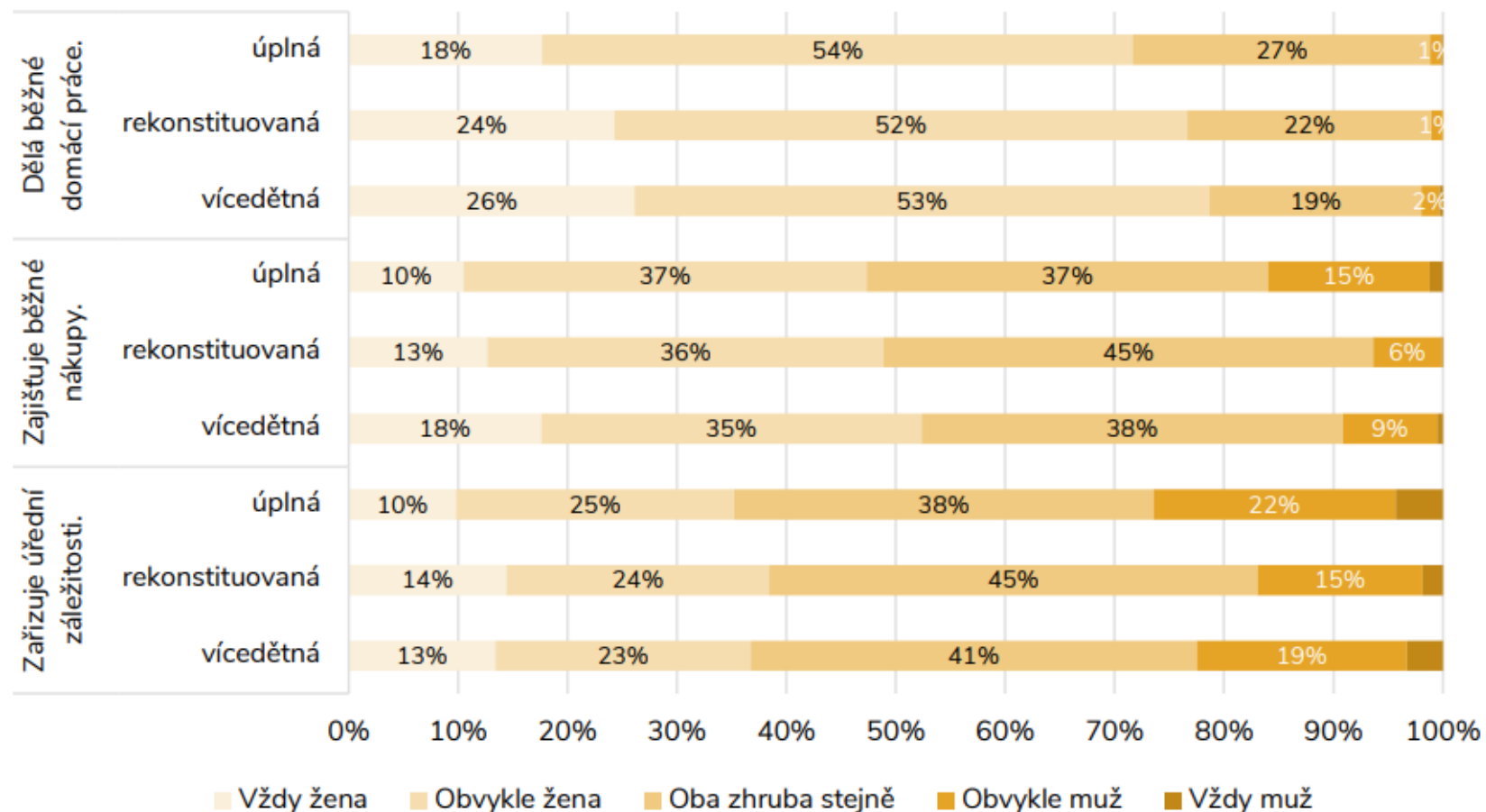
TOYOTA

Graf 13 GPG v % v jednotlivých zemích včetně ČR a konkrétních letech. Porovnání základní hodinové mzdy pro plné úvazky celkem, pro stejné pracoviště, stejné zaměstnání a stejnou pozici

Zdroj: Comparative Organisational Inequality Network (COIN) calculations. Viz: <https://www.umass.edu/coin/>

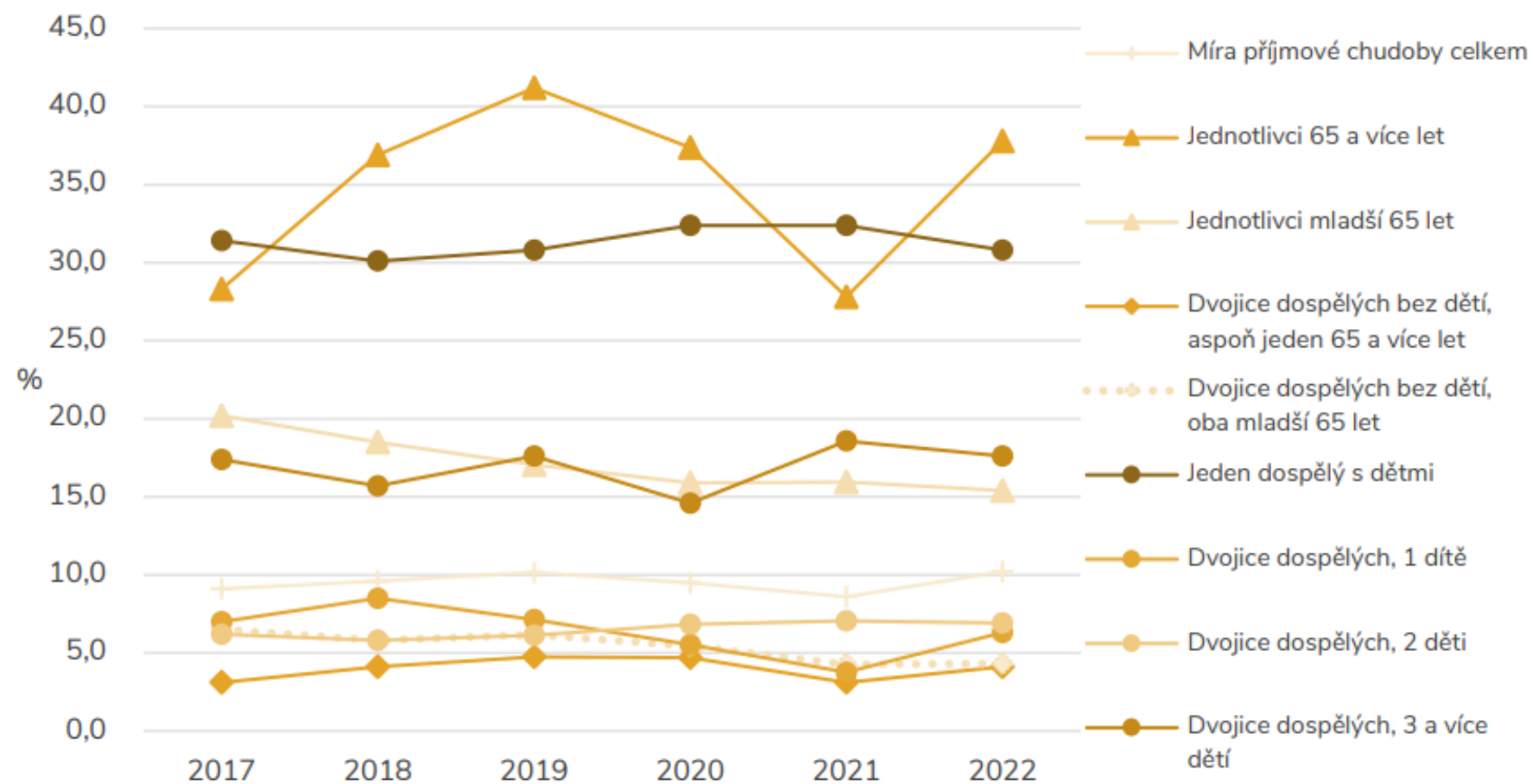
Graf č. 5.13 Rozdělení domácích činností mezi partnery podle typu rodiny (v %)

Pozn.: Úplná rodina s oběma biologickými rodiči a maximálně dvěma dětmi. Rekonstituovaná rodina s nevlastním rodičem. Vícedětná rodina s oběma biologickými rodiči a třemi a více dětmi.

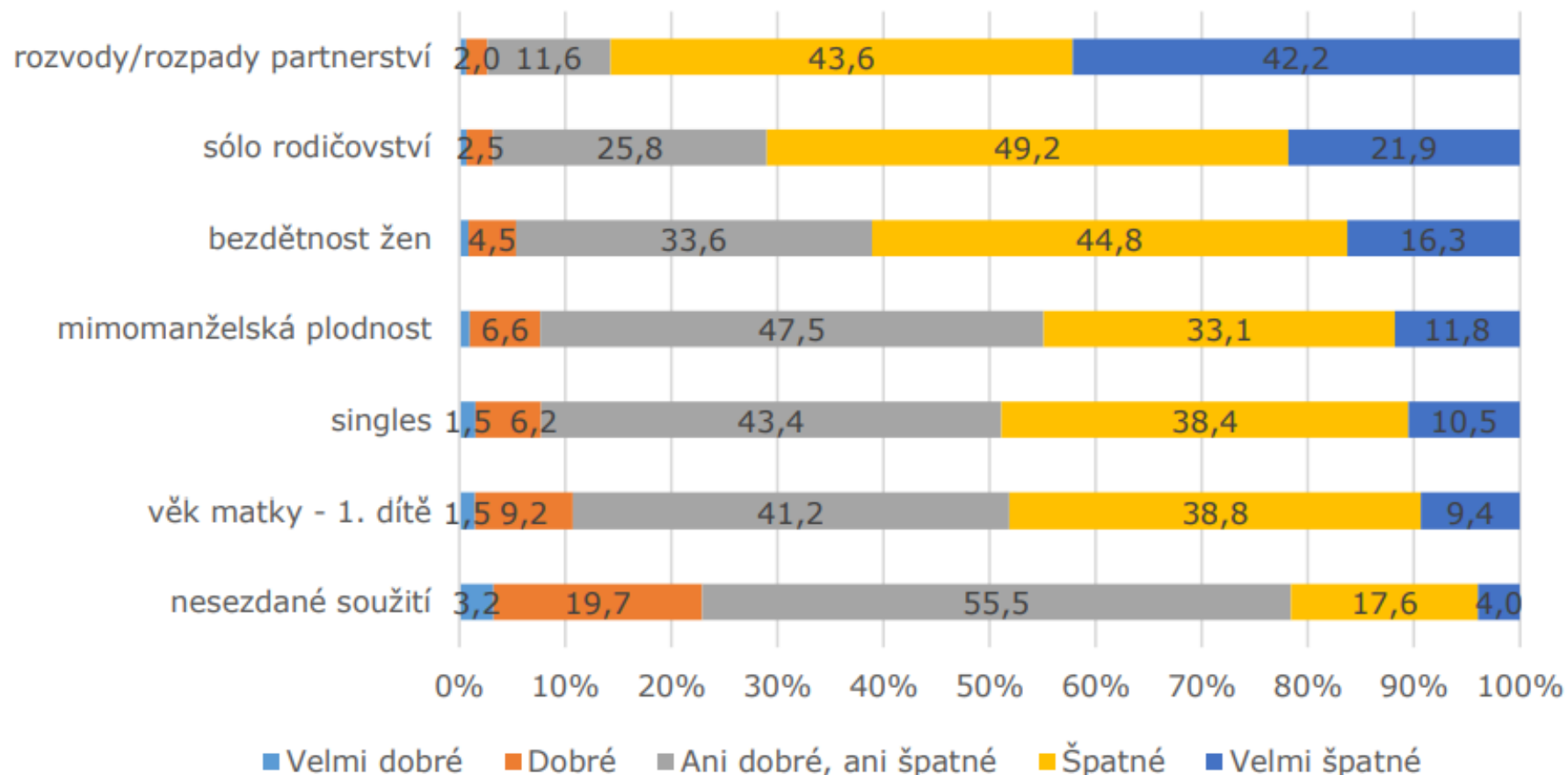
Zdroj: Rodiny 2018–2021

Graf č. 6.7 Míra příjmové chudoby ve vybraných typech domácností (v %)

Zdroj: ČSÚ, 2023e

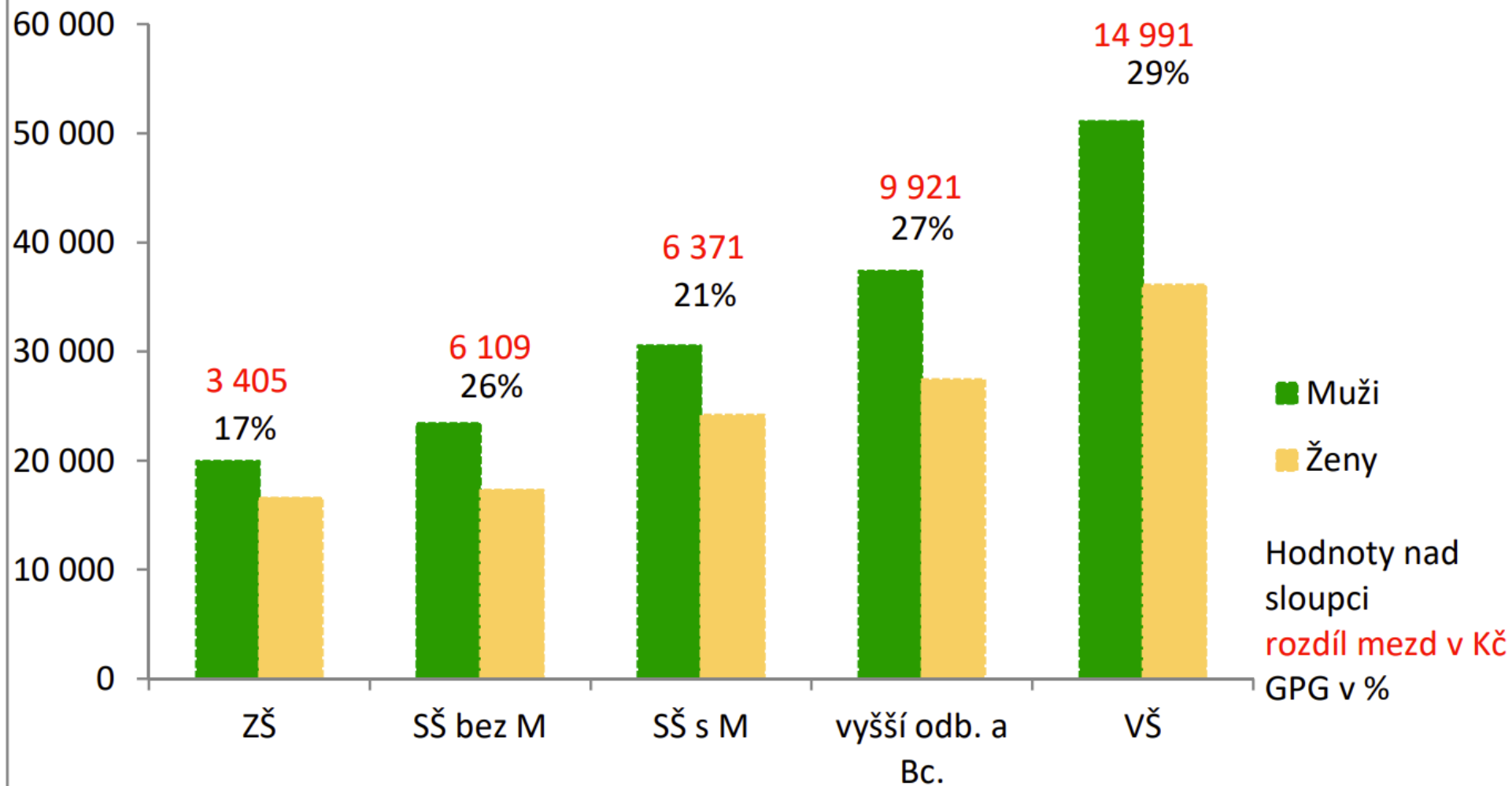
Graf č. 1.1 **Jak lidé hodnotí soudobé trendy a jevy v rodinném životě**

Pozn.: Popisy jednotlivých jevů v otázce dotazníku (pořadí odshora v grafu): Časté rozpady partnerství; Vysoký počet dětí vyrůstajících (část života) s jedním rodičem; Rostoucí počet žen, které zůstávají bezdětné; Rostoucí podíl dětí narozených mimo manželství; Rostoucí počet mladých lidí, kteří žijí bez partnera; Rostoucí věk, v němž lidé mají první dítě; Rostoucí počet partnerů, kteří spolu dlouhodobě žijí, aniž by byli sezdáni.

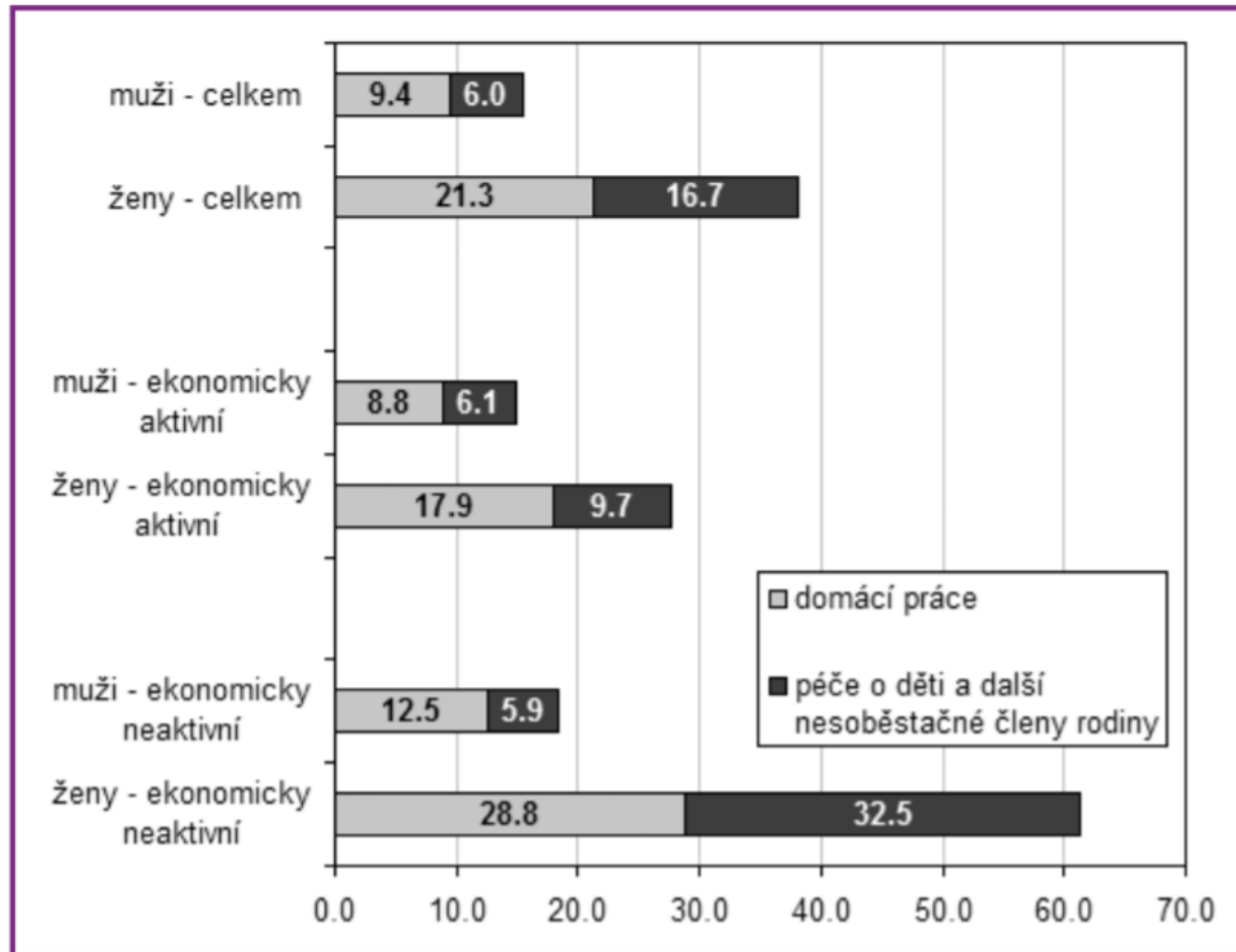
Zdroj: Rodina 2019

Průměrná měsíční mzda v Kč dle pohlaví a vzdělání, rozdíl mezd dle pohlaví a GPG v %

Zdroj: Struktura mezd zaměstnanců 2015, ČSÚ

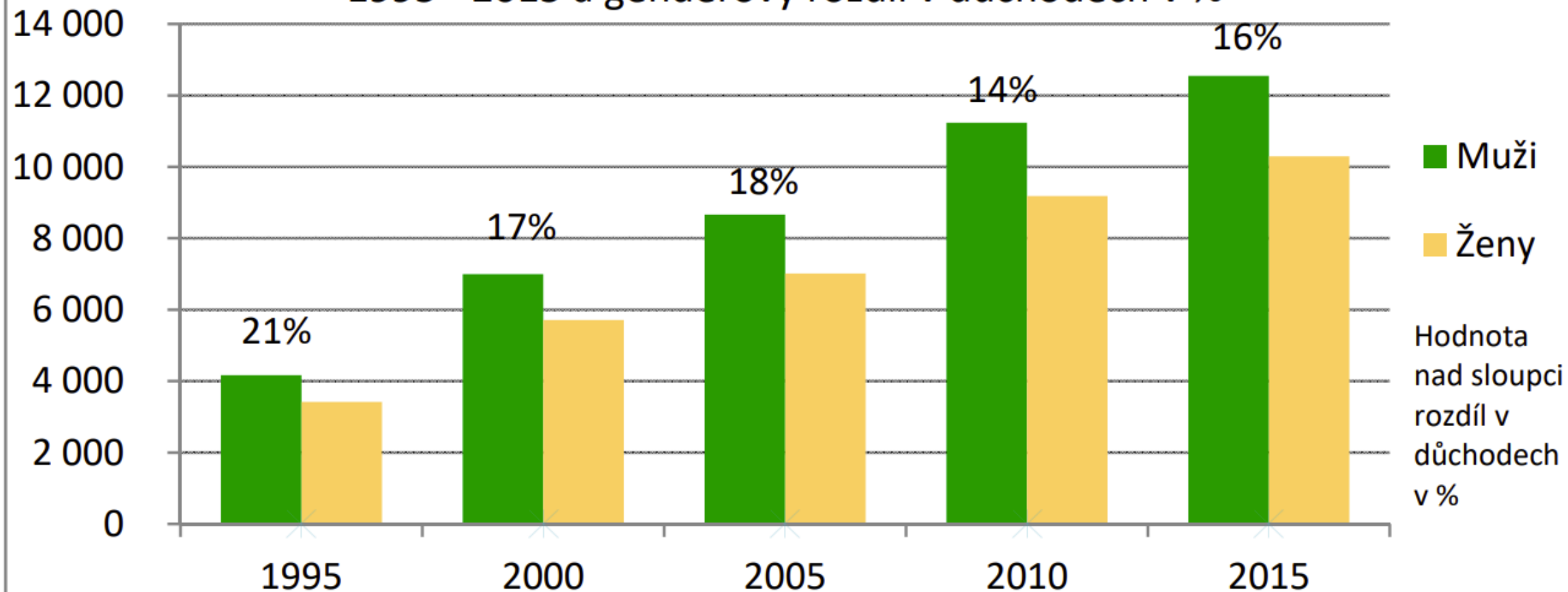
Graf 1: Kolik hodin týdně trávíte v průměru péčí o domácnost a její členy?

Zdroj: Životní dráhy 2010, N= 4010.

Vohlídalová, 2012

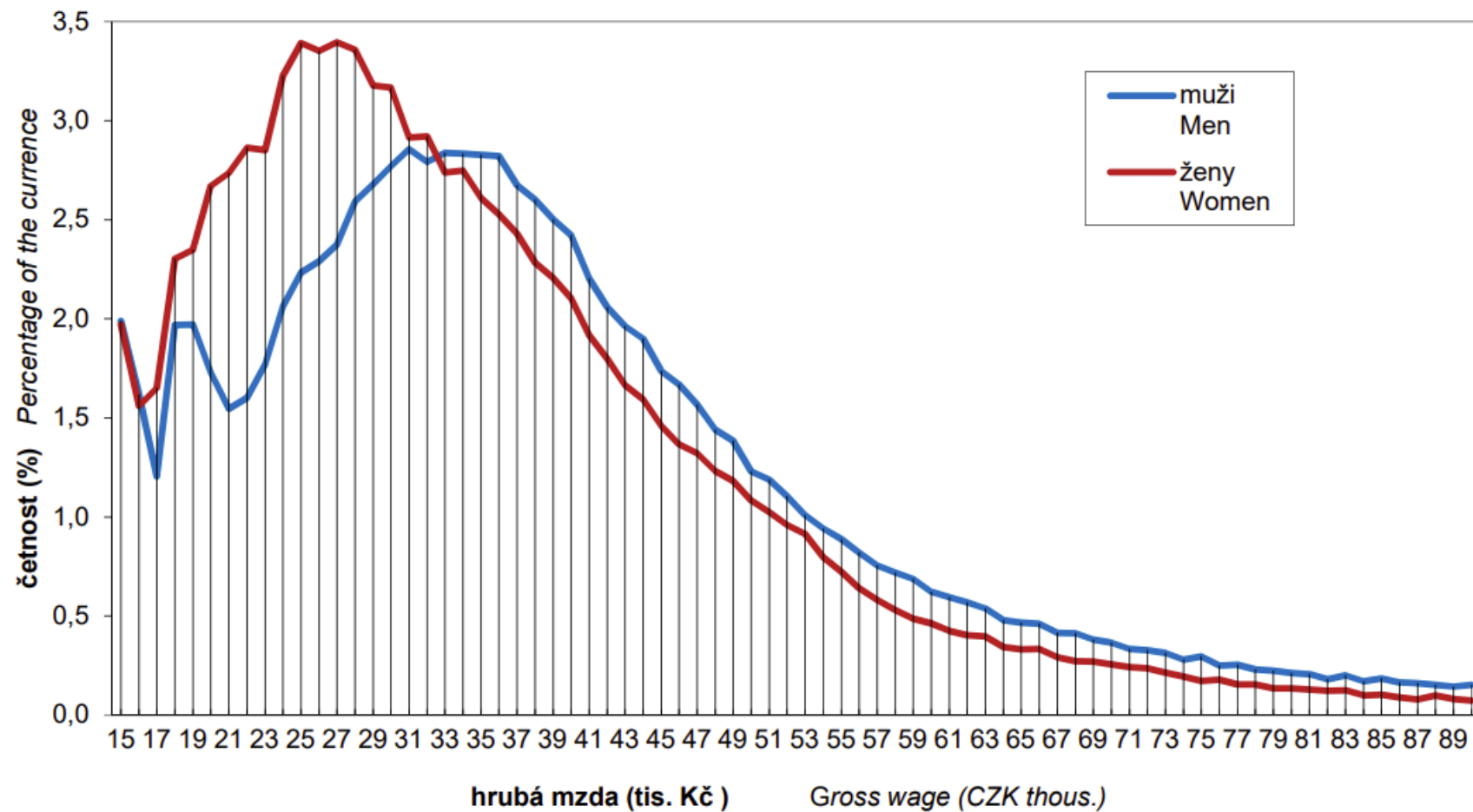
Průměrná výše nově přiznaných důchodů v Kč dle pohlaví 1995 - 2015 a genderový rozdíl v důchodech v %

Zdroj: Zaostřeno na ženy a muže 2016, ČSÚ

Graf 4-4 Rozdělení četnosti mezd žen a mužů v roce 2021

Wage frequency distribution in females and in males in 2021

Muži za katedrou berou o tisíce korun více než ženy

včera 9:46

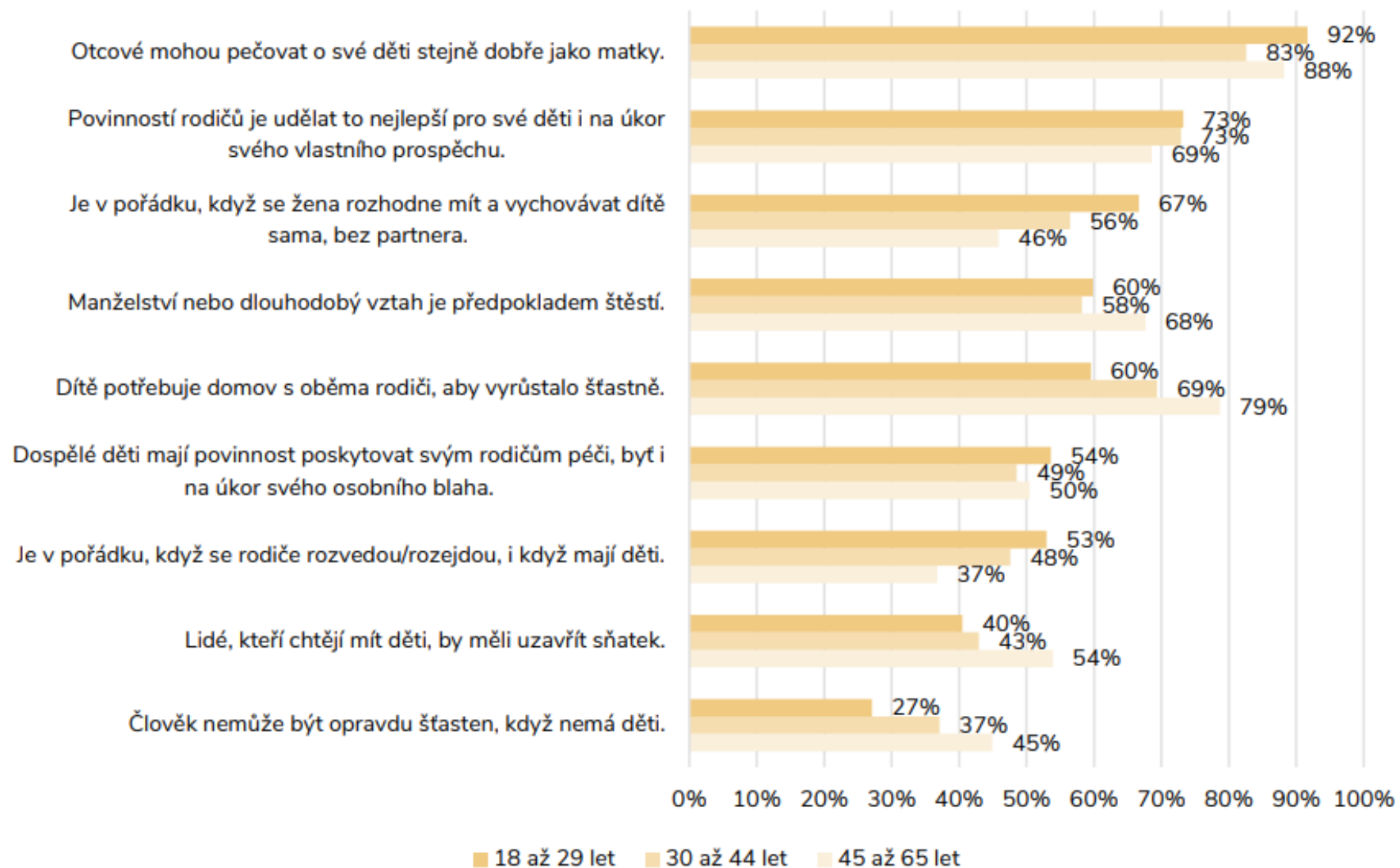
Jiří Mach, Právo

Mezi platy učitelů a učitelek panují výrazné rozdíly. Muži berou v průměru o téměř dva tisíce korun více než ženy. V případě nejmladších pedagogů činí rozdíl 4681 korun. Za uplynulých pět let se navíc tento odstup zvýšil.

Graf č. 1.3 **Postoje k rodině, partnerství a rodičovství (v %)**

Pozn.: Řazeno sestupně podle nejmladší generace. Zobrazeny odpovědi „rozhodně souhlasím“ a „spíše souhlasím“

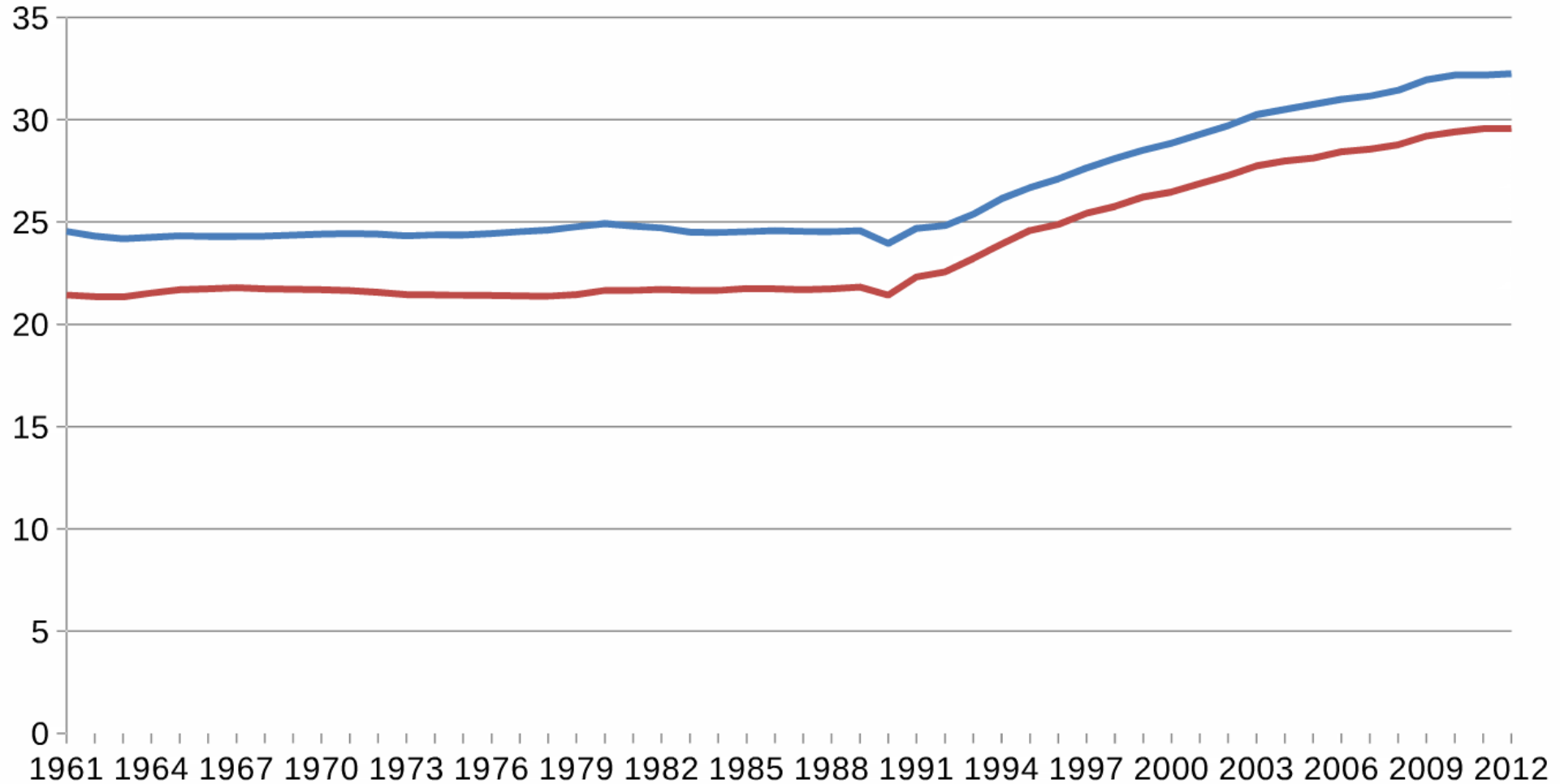
Proměny rodinného chování v ČR

Kdy a jak se nejvíc měnilo rodinné chování v ČR?

Hodnoty prvosňatečnosti v ČR

	Muži	Ženy
1992	85 %	92 %
2002	66 %	72 %
2012	53 %	61 %
2016	56 %	64 %
2019	59 %	67,5 %

Průměrný věk nevěst a ženichů při prvním sňatku

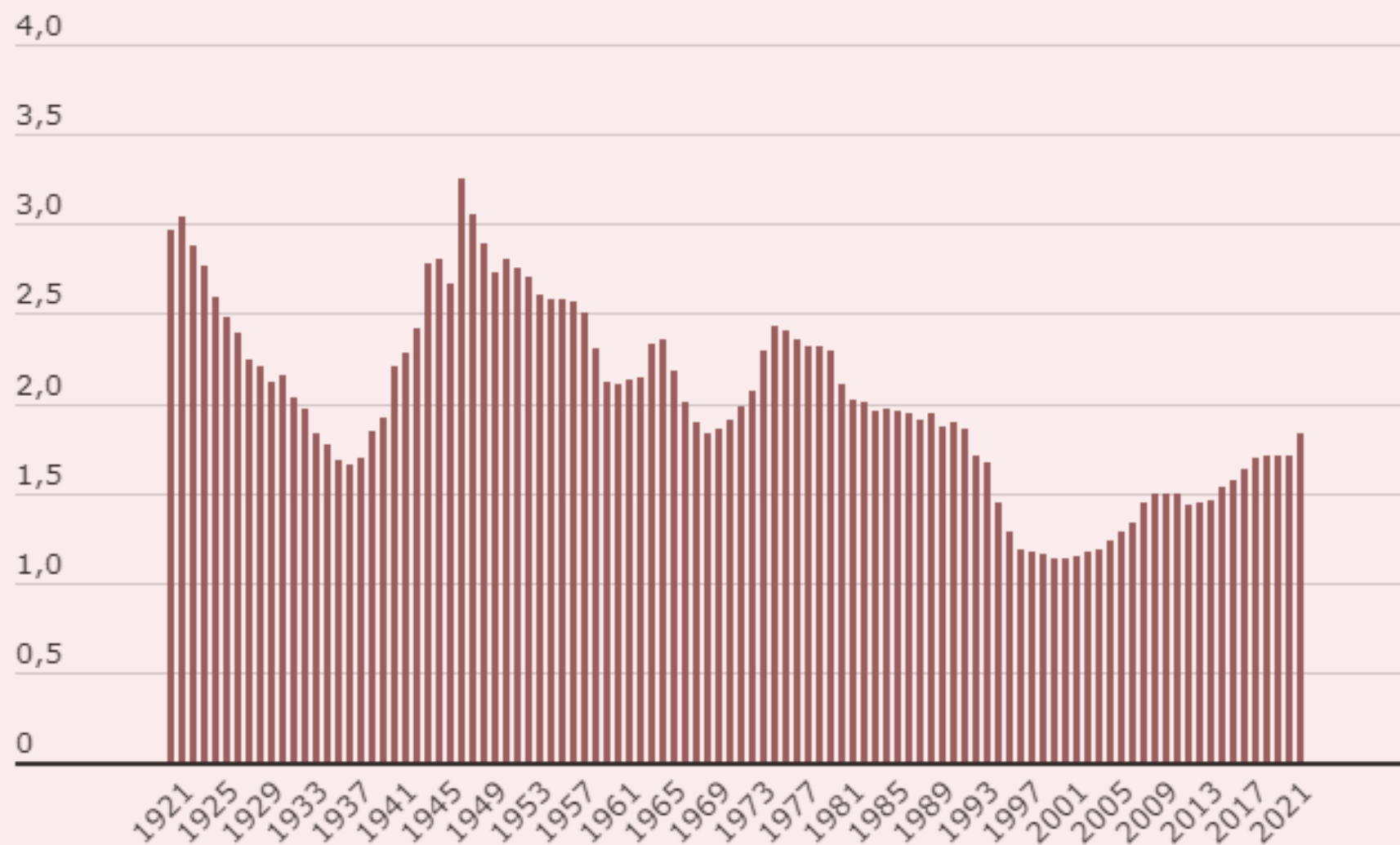

Průměrný věk vstupu do prvního manželství v ČR

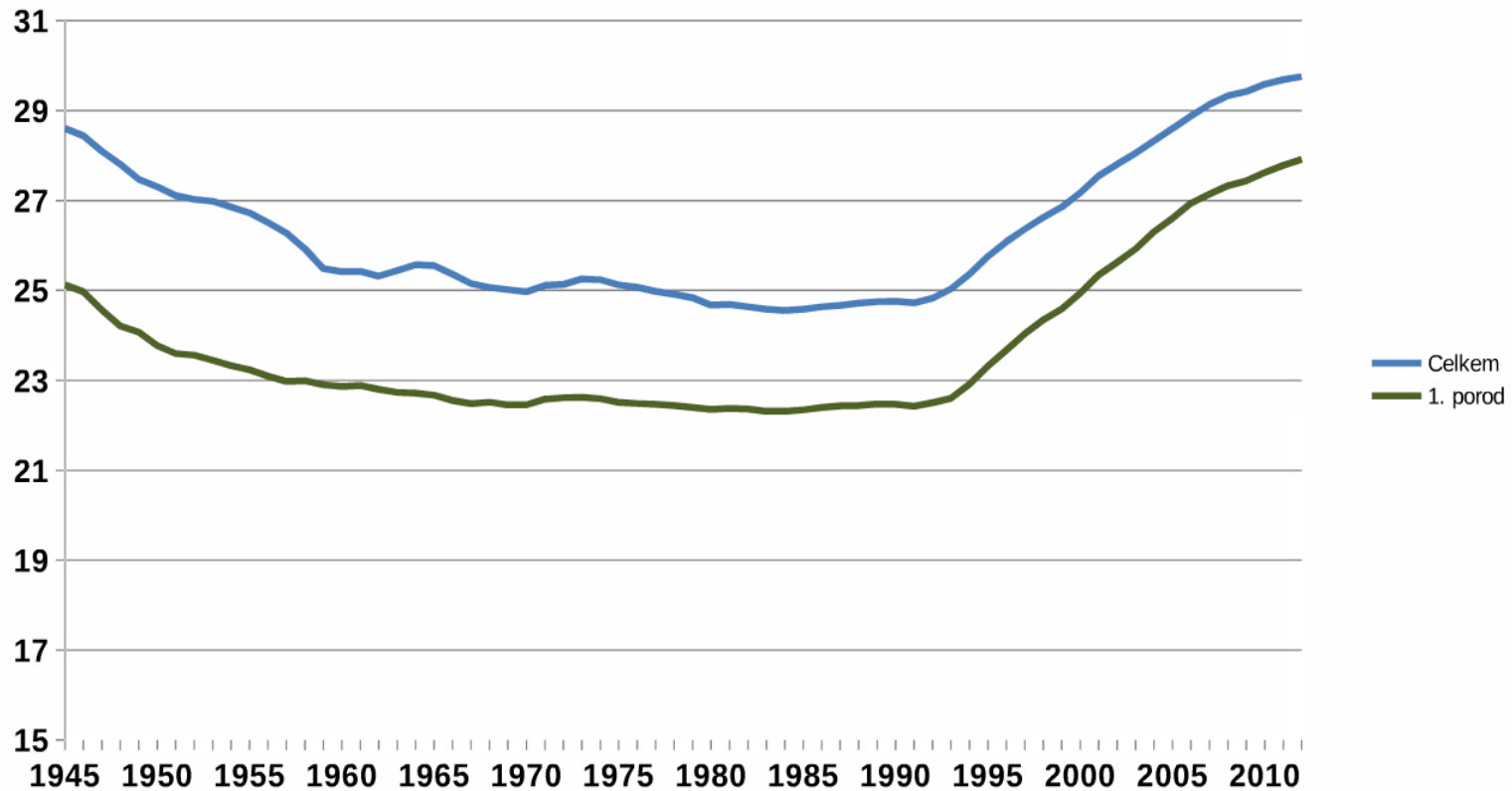
1992	24,8	22,6
2002	29,7	27,3
2012	32,3	29,6
2016	32,2	29,9
2019	32,1	29,8

Úhrnná plodnost v čase

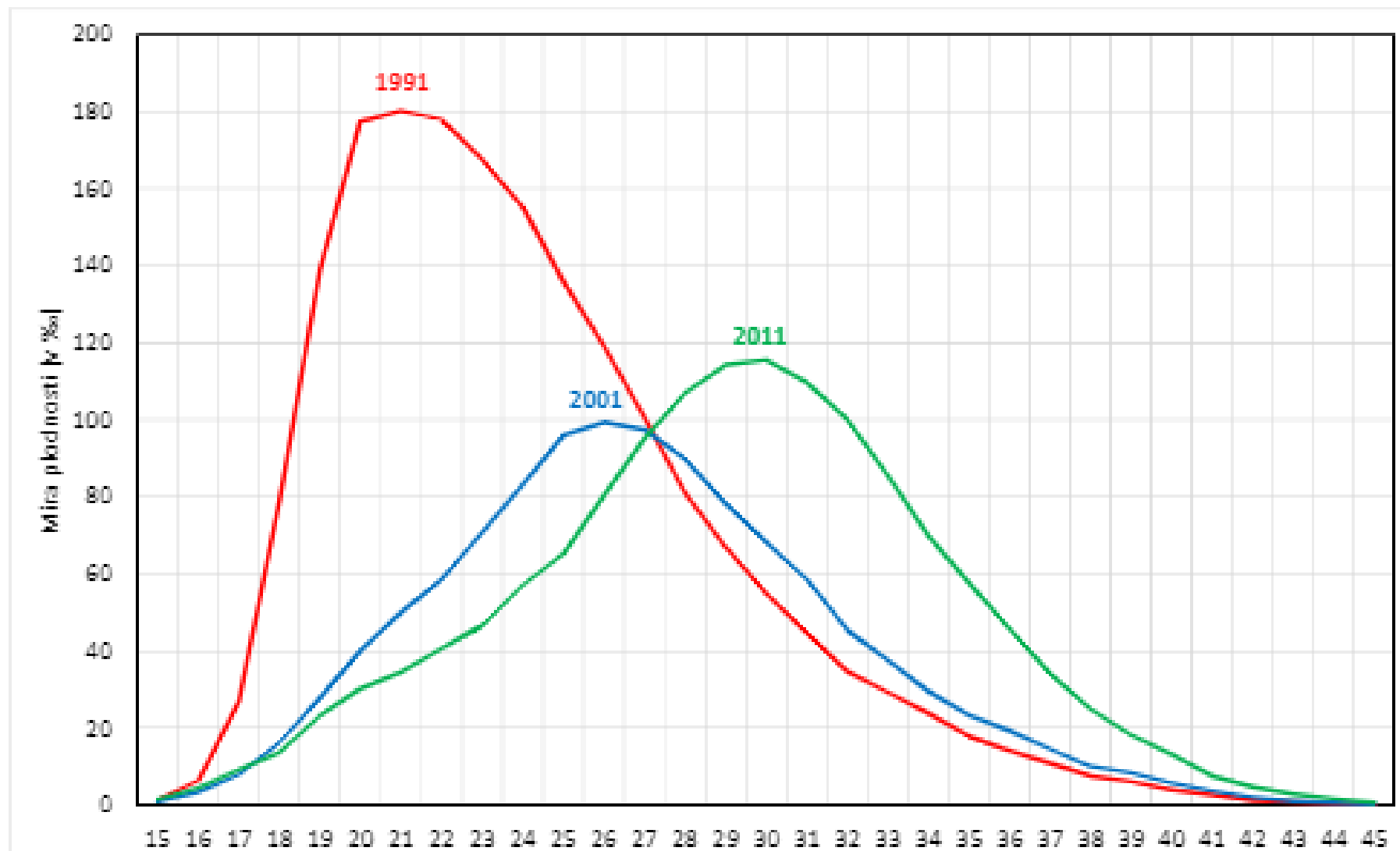
Průměrný počet dětí na jednu ženu v reprodukčním věku (15–49 let)

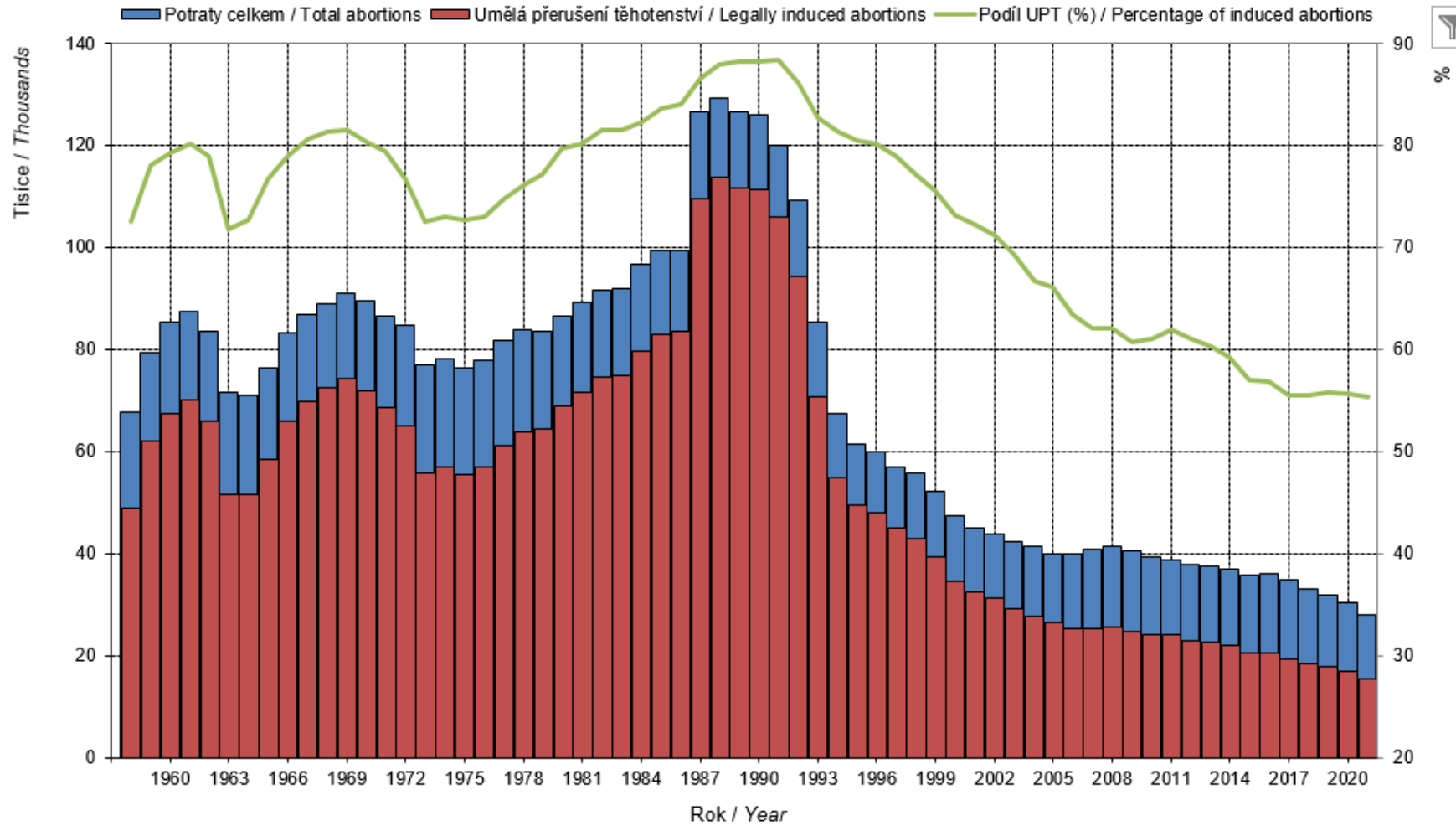
Průměrný věk matek při porodu (a při 1. porodu)

Obr. 1: Specifické míry plodnosti žen v ČR v letech 1991, 2001 a 2011

Potraty, 1958–2021 Abortions, 1958–2021

Sňatky a rozvody 1919 - 2021

